

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV, змінами і доповненнями [Електронний ресурс] // Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку подання фінансової звітності» від 28.02.2000 р. №419, змінами і доповненнями [Електронний ресурс] // Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>

5. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств [текст]: підручник / О. О. Непочатенко, Н.Ю.Мельничук – Київ : «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с.

6. Кузуб М. В., Лещій Л. А «Оцінка впливу інфляції на показники фінансової звітності», Міжнародна науково-практична конференція «Глобалізаційні виклики розвитку національних економік», присвяченої 70-річчю КНТЕУ. 19-21 жовтня 2016 р., м. Київ, с. 466.

ОБЛІК ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИЗНАЧЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Кузуб М. В., ст. викладач, Міщанюк О. О., студентка, Київський національний торговельно-економічний університет

Актуальність обраної теми можна пояснити тим, що знаючи сутність і функції витрат виробництва та особливості обліку витрат, то можливість приймати виважені рішення на рівні підприємства та на урядовому рівні буде значно вищою. Знання особливостей і функцій витрат мають ключове значення для визначення цін і обсягів випуску продукції, для планування розвитку підприємств, їхньої інвестиційної політики.

Серед науковців, які приділили достатньо уваги дослідженню даного питання можна назвати таких як: Нападовська Л. В., Голов С. Ф., Ентоні Р., Друрі К., Івашкевич В. Б., Бутинець Ф. Ф., Палій В. Ф., Пушкар М. С., Сопко В. В., Стуков С. А., Ніколаєва С. А., Яругова А., Валуєв Б. І., Чумаченко М. Г.

Виробнича діяльність широко розгалужена і являє собою виробництво товарів та виробів, виконання різноманітних робіт, надання послуг, створення духовних цінностей. Навіть виробництво товарів та продуктів має чимале розгалуження: промисловість, сільське господарство, будівництво тощо.

Виробництво – це процес створення та вироблення певних речей, а також це й відтворення самого життя людей, оскільки при цьому забезпечуються засоби їхнього фізичного існування, а також реалізація і розвиток власних здібностей [1, с.254]. Виробництво як об'єкт обліку має двоїстий характер, оскільки: з одного боку – це процес використання речовин та сил природи, а з іншого – створення нового продукту праці. Ця подвійність набуває єдності у характері перетворення речовини і сил природи у новий продукт праці, тобто у тому, як відбувається процес перетворення.

Дві сторони і їхня єдність визначають три аспекти виробництва, які визначаються бухгалтерським обліком:

Перший аспект — що було використано (затрачено), які речовини або сили природи;

Другий — що було виготовлено (який новий продукт праці);

Третій — як відбувався процес перетворення речовини та сил природи у новий продукт праці [2, с.341]. На рисунку 1 зображені ці аспекти виробництва.

У кожний момент процесу виробництва створюються блага, тобто має місце праця при якій витрачаються ресурси на створення продукції, і у такий спосіб відбувається формування вартості благ, що виробляються. З точки зору створення конкретних благ, процес виробництва є ефективною силою, яка сама себе створює.

Коли процес виробництва пов'язаний з формуванням вартості продукції, яка виявляє себе в обміні витратами праці, втіленими в різних благах з метою їх привласнення, цей процес виступає як розгортання певних економічних виробничих відносин (соціальних та організаційно-економічних).

Об'єкти бухгалтерського обліку процесу виробництва

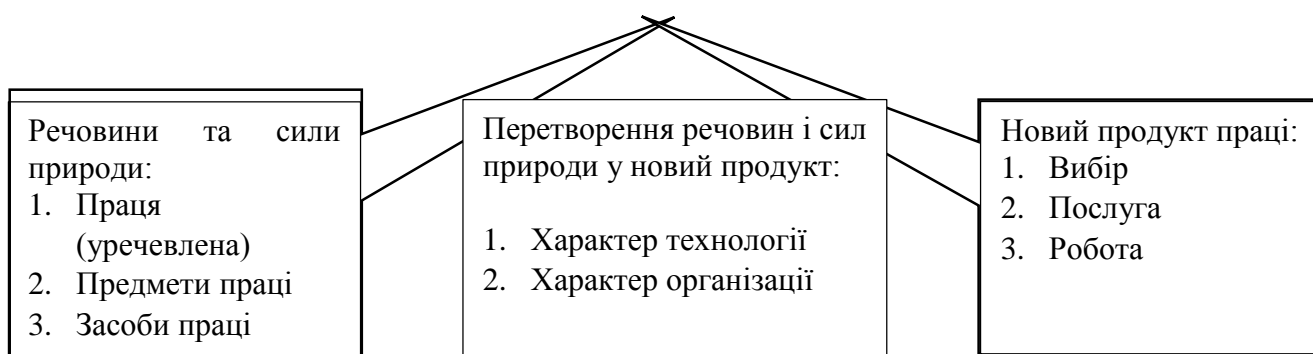

Рис.1 Аспекти виробництва, які визначаються бухгалтерським обліком [2, с.341]

Важливим у процесі колообігу капіталу є процес виробництва, який являє собою сукупність операцій з виготовлення продукції, виконання робіт та надання послуг. Даний процес, як було зазначено здійснюється в результаті взаємодії факторів виробництва. Саме тому, це зумовлює відповідні витрати підприємства на виробництво продукції: витрати сировини і матеріалів на виготовлення продукту, амортизації засобів праці зайнятих у виробництві, заробітної плати, яка нараховується працівникам, та витрати, які пов'язані з виробництвом, у сукупності складають виробничу собівартість виготовленої продукції. Отож, процес виробництва – це процес реалізації витрат, результатом якого є продукція. Важливою особливістю процесу виробництва є створення не тільки матеріальних, а й нематеріальних благ та послуг, цінність яких на сьогодні значно зростає. Зазначимо, що процес виробництва є різним у кожній фірми, так як для його ефективного здійснення та створення унікальної продукції використовується різне устаткування, різні підходи до організації процесу виробництва, кожна фірма має свої секрети і ноу-хау технологій для виготовлення продукції.

Виробляючи продукцію підприємство витрачає певні ресурси та кошти. Саме тому грошовий вираз суми затрат на виробництво конкретного продукту визначає поняття собівартість.

У загальному розумінні собівартість продукції, а також робіт і послуг – це сума витрат виражених у грошовій формі, що є необхідними для виробництва і збуду однієї одиниці продукції.

Собівартість є синтетичним показником, який відображає рівень функціонування багатьох ключових ділянок підприємства, його структури, організації. Тому підприємство постійно зацікавлене в зниженні собівартості продукції, оскільки це веде до зростання прибутку [3, с.162].

Крім цього, до собівартості продукції (робіт, послуг) включаються також втрати від браку, від простоїв за внутрішньовиробничими причинами, нестачі матеріальних цінностей у виробництві й на складах в межах норм природного збитку.

Собівартість показує наскільки ефективно було організовано виробництво та підібрані матеріали для певного продукту. Якщо собівартість такого ж або аналогічного продукту в конкурентів нижче, то це означає, що виробництво і збут на підприємстві були організовані нераціонально.

Для обліку виробничих витрат та визначення собівартості виготовленої продукції призначений активний рахунок 23 «Виробництво», основним завданням якого є накопичення виробничих витрат і визначення фактичної собівартості одиниці продукції шляхом калькуляції.

Для правильного визначення собівартості продукції в плануванні й обліку виробничі витрати прийнято групувати за певними ознаками:

- за цільовим призначенням – поділяються на основні (витрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції та становлять її матеріальну основу (сировина, матеріали, заробітна плата)) і накладні (витрати, пов'язані з організацією виробництва та його управлінням);

- за способом віднесення витрат (прямі (пов'язані з виробництвом певного продукту; в момент здійснення їх відносять на собівартість продукту і відображають у складі витрат з його виробництва, це матеріали, комплектуючі, паливо, заробітна плата робітників)) та непрямі (пов'язані з виробництвом кількох видів продукції);

- інші.

Фактичну собівартість продукції визначають тільки на кінець місяця, тому протягом поточного місяця одержану з виробництва готову продукцію оприбутковують за плановою собівартістю. Це дає можливість простежити рух готової продукції під час здійснення господарських операцій. Наприкінці місяця планову собівартість коригують до фактичної.

Для визначення фактичної собівартості товарного випуску готової продукції необхідно до (сальдо) незавершеного виробництва на початок місяця додати витрати за місяць і відняти сальдо (незавершене виробництво) на кінець місяця. Порівнюючи одержану суму фактичної собівартості готової продукції з плановою дає змогу визначити економію чи перевитрату виробничих витрат з метою контролю й економічного аналізу [4, с.194-195].

Зазначимо, що процес визначення собівартості продукції називається калькулюванням. Отож, які етапи потрібно пройти для калькулювання

собівартості продукції? Калькулювання собівартості продукції умовно поділяється на 3 етапи.

На першому етапі здійснюється обрахунок собівартості всієї випущеної продукції в цілому. Другий етап — це обрахунок фактичної собівартості по кожному виду продукції. Третій етап — це обрахунок собівартості одиниці продукції, виконаної роботи або наданої послуги.

У промисловості розрізняють два основні методи обліку витрат і калькулювання виробничої собівартості продукції. Перший метод – позамовний, який використовується в тих випадках, коли виготовляється складна продукція, яка дорого коштує, з тривалим циклом виробництва (підводні човни, прокатні верстати, унікальне станкове обладнання). Другий метод – попередільного (попроцесного), який полягає в тому, що прямі витрати відображаються поточному обліку не за видами продукції, а за переділами (стадіями) виробництва, навіть якщо в одному переділі можна отримати продукцію різних видів.

Висновок: Сьогодні, обізнаність у даному питанні дає можливість приймати виважені та скоординовані рішення на рівні підприємства та на управлінні процесом виробництва. В даній роботі ми детально розглянули процес виробництва і його основні аспекти, визначили які витрати супроводжують цей процес і що впливає на собівартість продукції. Також ми дійшли висновку, що собівартість продукції буде меншою, коли процес виробництва буде здійснений максимально ефективним шляхом, при цьому раціонально використовуючи ресурси.

Список використаних джерел:

1. Лишиленко О. В. Бухгалтерський управлінський облік : навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2009. – 254 с.
2. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2008. – 341 с.
3. Фаріон В. Собівартість як економічна категорія та особливості її формування на підприємствах спиртової галузі / В. Фаріон // Економічний аналіз : зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2010. – Вип. 6. – 162 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 194-195 с.